

2. Малинський І.Й., Сергієнко Ю.П., Гулай В.С., Лаврентьев О.М. Вдосконалення рівня фізичної підготовленості різних груп населення. Науковий Часопис серія 15. Науково-педагогічні проблеми фізичної культури / фізична культура і спорт / випуск 12 (39) – Київ: видавництво НПУ імені М.П. Драгоманова, 2019. – С 84-90.
3. Платонов В.Н. Система подготовки спортсменов в олимпийском спорте. – Киев, Олимпийская литература. 2004. - 806 с. – (Общая теория и ее практические приложения).
4. Руденко В.В. Педагогічні умови формування спортивної майстерності юних борців вільного стилю / II Молодіжний податковий конгрес [Електронне видання]: збірник матеріалів (м. Ірпін, 26 листопада 2021 р.). – Ірпін: Університет ДФС України, 2021. – С.1608-1614. – PDF-формат; мережеве видання; інституційний репозитарій.
5. Синиговец С.В., Синиговец И.В., Синиговнц В.И., Пильтйя С.В. Совершенствование вестибулярной устойчивости в процессе технической подготовки борцов на этапе предварительной базовой подготовки. Вісник Чернігівського Національного Педагогічного Університету ім. Т.Г. Шевченка Вип. 147 Т.2 [Серія: Педагогічні науки. Фізичне виховання та спорт]. – Чернігів, ЧДПУ, 2017. – С. 249-254.
6. Теорія і методика фізичного виховання: підруч. для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту: у 2 т. / [Т.Ю. Круцевич, Н.В. Пангелова, О.Д. Кривчикова та ін.; за ред. Т.Ю. Круцевич]. - [3-те вид., без змін]. - К.: Національний університет фізичного виховання і спорту України, вид-во «Олімп. л-ра», 2018. - Т. 1. Загальні основи теорії і методики фізичного виховання. - 384 с.
7. Теорія і методика фізичного виховання: підруч. для студ. вищ. навч. закл. фіз. виховання і спорту: у 2 т. / [Т.Ю. Круцевич, Н.В. Пангелова, О.Д. Кривчикова та ін.; за ред. Т.Ю. Круцевич]. - [3-те вид., без змін]. - К.: Національний університет фізичного виховання і спорту України, вид-во «Олімп. л-ра», 2018. - Т. 2. Методика фізичного виховання різних груп населення. - 448 с.

Reference

1. Danko G. V. (2011) Free wrestling: Study guide. Kyiv: Publishing House "NVP "Interservice" LLC, 300.
2. Malynskiy I. Y., Sergienko Y. P., Gulai V. S., Lavrentiev O.M., (2019) Improving the level of physical fitness of various population groups. Kyiv: Scientific journal National Pedagogical Dragomanov University, 12 (39), 84-90.
3. Platonov V. N. (2004) The system of training athletes in Olympic sports. Kyiv: "Olympic Literature", 806.
4. Rudenko V.V. (2021) Pedagogical conditions for the formation of sportsmanship of young freestyle wrestlers. Irpin: SFS University of Ukraine (II Youth Tax Congress, 1608-1614).
5. Synygovec S.V. Synygovec I.V., Synygovec V.I., Pultiai S.V. (2017) Improvement of vestibular stability in the process of technical training of wrestlers at the stage of preliminary basic training. Chernigiv: Bulletin of Chernihiv National Pedagogical University named after T.G. Shevchenko (Series: Pedagogical sciences. Physical education and sports), 147, 249-254.
6. Krucevych T.Y., Pangelova N.V., Kryvchykova O.D. (2018) Theory and methods of physical education: tutorial. for students' higher education closing physical education and sports. Kyiv: National University of Physical Education and Sports of Ukraine, "Olympic Literature", 384.
7. Krucevych T.Y., Pangelova N.V., Kryvchykova O.D. (2018) Theory and methods of physical education: tutorial. for students' higher education closing physical education and sports. Kyiv: National University of Physical Education and Sports of Ukraine, "Olympic Literature", 448.

DOI 10.31392/UDU-nc.series15.2023.12(172).12

Дутчак М. В.,
доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор,
професор кафедри здоров'я, фітнесу та рекреації
Національного університету фізичного виховання і спорту України, м. Київ
Кашуба В.О.,
доктор наук з фізичного виховання та спорту, професор,
завідувач кафедри кінезіології та фізкультурно-спортивної реабілітації
Національного університету фізичного виховання і спорту України, м. Київ
Сущенко Л. П.,
доктор педагогічних наук, професор,
завідувач кафедри фітнесу і фізкультурно-спортивної реабілітації,
Український державний університет імені М.П. Драгоманова, м. Київ

КВАЛІФІКАЦІЙНІ ХАРАКТЕРИСТИКИ ПРОФЕСІЙ ПРАЦІВНИКІВ СФЕРИ ФІЗКУЛЬТУРНО-СПОРТИВНОЇ РЕАБІЛІТАЦІЇ

Автори статті наголошують на тому, що у сучасний період стан здоров'я населення України є суттєвим викликом суспільству і без перебільшення становить реальну загрозу для гуманітарної безпеки. Пошук шляхів збереження і розвитку нації, зміцнення її здоров'я повинен бути адресованим педагогічній громадськості, яка все гостріше починає розуміти свою відповідальність за фізичне, соціальне і психологічне благополуччя майбутнього покоління.

У статті охарактеризувати кваліфікаційні характеристики таких професій працівників сфери фізкультурно-спортивної реабілітації, як «Інструктор фізкультурно-спортивної реабілітації», «Фахівець фізкультурно-спортивної реабілітації» та «Фізкультурно-спортивний реабілітолог».

Акцентовано увагу на тому, що працівники сфери фізкультурно-спортивної реабілітації повинні планувати і реалізовувати заходи фізкультурно-спортивної реабілітації, спрямовані на відновлення і компенсацію функціональних можливостей організму людини, її фізичного стану за допомогою занять фізичною культурою і спортом.

Вказано, що працівники сфери фізкультурно-спортивної реабілітації повинні співпрацювати з працівниками системи закладів фізичної культури і спорту осіб з інвалідністю «Інваспорт» щодо залучення осіб з інвалідністю та їх супроводу для участі у фізкультурно-спортивних та реабілітаційних заходах серед осіб з ураженнями опорно-рухового апарату, порушеннями зору, слуху, розумового і фізичного розвитку та різних вікових груп.

Зазначено, що працівники сфери фізкультурно-спортивної реабілітації повинні співпрацювати з фахівцями центрів комплексної реабілітації для дітей і молоді з інвалідністю щодо залучення осіб з інвалідністю до участі у фізкультурно-оздоровчих, масових і спортивних заходах.

Ключові слова: кваліфікаційні характеристики, професії, сфера фізкультурно-спортивної реабілітації, інструктор фізкультурно-спортивної реабілітації, фахівець фізкультурно-спортивної реабілітації, фізкультурно-спортивний реабілітолог.

Dutchak Myroslav, Kashuba Vitalii, Sushchenko Liudmyla. Qualification characteristics of the professions of workers in the field of physical education and sports rehabilitation.

The authors of the article emphasize that in the modern period, the state of health of the population of Ukraine is a significant challenge to society and, without exaggeration, poses a real threat to human security. The search for ways to preserve and develop the nation and strengthen its health should be addressed to the teaching community, which is increasingly aware of its responsibility for the physical, social and psychological well-being of the future generation.

The article describes the qualification characteristics of such professions of workers in the field of physical education and sports rehabilitation as "Instructor of physical culture and sports rehabilitation", "Specialist of physical culture and sports rehabilitation" and "Physical culture and sports rehabilitation therapist".

The authors emphasize that workers in the field of physical culture and sports rehabilitation should plan and implement measures of physical culture and sports rehabilitation aimed at restoring and compensating for the functional capabilities of the human body, its physical condition through physical education and sports.

It is indicated that employees in the field of physical culture and sports rehabilitation should cooperate with employees of the system of physical culture and sports institutions for persons with disabilities "Invasport" to involve persons with disabilities and their support for participation in physical culture, sports and rehabilitation activities among persons with disabilities with lesions of the musculoskeletal system, visual, hearing, mental and physical development and different age groups.

It is noted that workers in the field of physical culture and sports rehabilitation should cooperate with specialists from centers for comprehensive rehabilitation for children and youth with disabilities to involve persons with disabilities in participation in physical culture and recreation, mass and sports events.

Key words: *qualification characteristics, professions, sphere of physical culture and sports rehabilitation, instructor of physical culture and sports rehabilitation, specialist of physical culture and sports rehabilitation, physical culture and sports rehabilitation therapist.*

Постановка проблеми у її загальному вигляді.

Соціально-економічні процеси, що відбуваються з позицій сьогодення в Україні, призвели до різкого погіршення якості життя і здоров'я громадян країни. Помітне зменшення тривалості життя в Україні зумовлено, насамперед, тим, що більша частина населення нашої держави працездатного віку страждає від різних хронічних неінфекційних захворювань. Стає очевидним, що процес занять фізичними вправами повинен стати імунним бар'єром збереження індивідуального здоров'я людини [2; 4]. Значний резерв у цьому відношенні вбачається у фізкультурно-спортивній реабілітації, як системи заходів, розроблених із застосуванням фізичних вправ для відновлення здоров'я особи та спрямованих на відновлення і компенсацію за допомогою занять фізичною культурою і спортом функціональних можливостей її організму для поліпшення фізичного і психологічного стану. Про це наголошується у Законі України «Про фізичну культуру і спорт» (стаття 1) [1].

Вчені Є. Н. Приступа, Н. В. Жарська, Ю. А. Бріскін та А. С. Вовканич розкривають пріоритетну роль фізкультурно-спортивної реабілітації у системі галузевих соціальних практик [3].

Мета статті: охарактеризувати кваліфікаційні характеристики професій працівників сфери фізкультурно-спортивної реабілітації.

Виклад основних результатів дослідження.

Колективом авторів із Національного університету фізичного виховання і спорту України, Українського державного університету імені Михайла Драгоманова, Львівського державного університету імені Івана Боберського, Придніпровської державної академії фізичної культури і спорту, Тернопільського національного педагогічного університету імені Володимира Гнатюка, Національного університету водного господарства та природокористування, Центру комплексної реабілітації для дітей і молоді з інвалідністю Оболонського району міста Києва, Київського міського центру з фізичної культури і спорту осіб з інвалідністю «Інваспорт» та ін. підготовлено кваліфікаційні характеристики

таких професій працівників сфери фізкультурно-спортивної реабілітації, як «Інструктор фізкультурно-спортивної реабілітації», «Фахівець фізкультурно-спортивної реабілітації» та «Фізкультурно-спортивний реабілітолог».

Інструктор фізкультурно-спортивної реабілітації.

Знає і розуміє сутність роботи інструктора фізкультурно-спортивної реабілітації. Розуміє та може пояснити вплив фізичної культури і спорту на здоров'я, фізичний розвиток і фізичні можливості організму особи з інвалідністю, осіб різного віку і статі, а також на відновлення спортсменів після травм і захворювань. Складає та забезпечує виконання календарного плану заходів з фізкультурно-спортивної реабілітації для осіб, що їх потребують. Організовує та проводить призначені заходи з фізкультурно-спортивної реабілітації осіб з інвалідністю. Розробляє та впроваджує форми адаптивного спорту для осіб, що їх потребують. Впроваджує найбільш ефективні форми, методи і засоби фізкультурно-спортивної реабілітації для осіб, що їх потребують, забезпечує контроль за станом їх здоров'я і фізичним розвитком.

Бере участь у забезпеченні організації та проведення оздоровчих фізкультурних заходів з особами з інвалідністю. Навчає осіб з інвалідністю користуванню технічними засобами фізкультурно-спортивної реабілітації. Здійснює контроль за станом і експлуатацією наявних спортивних споруд та приміщень, дотриманням безпеки при проведенні занять фізичними вправами, за зберіганням і правильним використанням спортивної форми, інвентарю та обладнання. Володіє українською мовою. Складає звітність за встановленою формою, в тому числі і з використанням електронних форм ведення документації. Уміє обробляти дані з використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій.

Співпрацює з працівниками системи закладів фізичної культури і спорту осіб з інвалідністю «Інваспорт» щодо залучення осіб з інвалідністю та їх супроводу для участі у фізкультурно-спортивних та реабілітаційних заходах серед осіб з інвалідністю з ураженнями опорно-рухового апарату, порушеннями зору, слуху, розумового і фізичного розвитку та різних вікових груп.

Сприяє створенню творчого емоційно-психологічного клімату в колективі. Засвоює нову фахову інформацію, оцінює й представляє власний досвід, аналізує та застосовує досвід колег.

Вивчає та узагальнює вітчизняний і закордонний досвід роботи, розробляє пропозиції щодо його впровадження у сфері фізкультурно-спортивної реабілітації. Аналізує, систематизує, обробляє та узагальнює результати роботи, складає звітну і оперативну інформацію для керівних організацій. Підвищує фаховий і кваліфікаційний рівень у сфері фізкультурно-спортивної реабілітації. Виконує та контролює дотримання особами правил з охорони праці та пожежної безпеки.

Фахівець фізкультурно-спортивної реабілітації.

Керується чинним законодавством України у сфері фізичної культури і спорту, іншими законодавчими і нормативно-правовими актами, що визначають організацію діяльності фахівців фізкультурно-спортивної реабілітації. Знає і розуміє сутність роботи фахівця фізкультурно-спортивної реабілітації. Вміє розв'язувати складні спеціалізовані завдання та практичні проблеми у сфері фізичної культури і спорту, що характеризується комплексністю та невизначеністю умов. Здійснює аналіз суспільних процесів у сфері фізичної культури і спорту, демонструє власне бачення шляхів розв'язання існуючих проблем. Демонструє готовність до зміцнення особистого та громадського здоров'я шляхом використання оздоровчої рухової активності людини та інших чинників здорового способу життя. Проводить роз'яснювальну роботу серед різних груп населення.

Планує та реалізовує заходи фізкультурно-спортивної реабілітації, спрямовані на відновлення і компенсацію функціональних можливостей організму людини, її фізичного стану за допомогою занять фізичною культурою і спортом.

Здійснює навчання руховим діям і розвиток рухових якостей осіб з інвалідністю в умовах різних форм організації занять фізичними вправами. Оцінює рухову активність осіб з інвалідністю. Проводить обстеження та визначає функціональний стан та рівень фізичного розвитку осіб різного віку і статі. Обирає засоби профілактики перенапруження систем організму людини, яка займається фізичною культурою і спортом. Обґрунтовує вибір заходів з фізкультурно-спортивної реабілітації. Планує та розробляє заняття з фізкультурно-спортивної реабілітації з використанням технічних засобів і врахуванням віку, статі, нозологічних форм захворювань осіб для відновлення їх порушених або частково втрачених функцій та попередження можливого виникнення і прогресування захворювань. Проводить розроблені із застосуванням фізичних вправ заходи, спрямовані на відновлення і компенсацію за допомогою занять фізичною культурою і спортом функціональних можливостей організму особи і поліпшення її фізичного та психологічного стану. Використовує спортивні споруди, спеціальне обладнання та інвентар, необхідні для фізкультурно-спортивної реабілітації осіб різного віку і статі. Використовує методи контролю наявності та ступеню порушень функцій та структур організму, обмеження життєдіяльності та здоров'я при складанні та реалізації програм фізкультурно-спортивної реабілітації для різних вікових категорій осіб. Проводить контроль ефективності програм фізкультурно-спортивної реабілітації та за потреби корегує поточну діяльність.

Співпрацює з фахівцями центрів комплексної реабілітації для дітей і молоді з інвалідністю щодо залучення осіб з інвалідністю до участі у фізкультурно-оздоровчих, масових і спортивних заходах.

Аналізує процеси становлення та розвитку різних напрямів адаптивного спорту та олімпійського, паралімпійського руху на міжнародному та національному рівнях.

Співпрацює з працівниками системи закладів фізичної культури і спорту осіб з інвалідністю «Інваспорт» щодо залучення осіб з інвалідністю та їх супроводу для участі у фізкультурно-спортивних і реабілітаційних заходах серед осіб з інвалідністю з ураженнями опорно-рухового апарату, порушеннями зору, слуху, розумового і фізичного розвитку та різних вікових груп.

Надає долікарську медичну допомогу при невідкладних станах, здійснює відновлювальні та інші заходи для збереження здоров'я осіб з інвалідністю. Аналізує психічні процеси осіб різного віку, статі і фізичного стану під час занять фізичною культурою і спортом.

Спілкується українською та іноземною мовами у професійному середовищі, володіє фаховою термінологією та професійним дискурсом, дотримується етики ділового спілкування. Уміє обробляти дані з використанням сучасних інформаційних та комунікаційних технологій. Показує навички самостійної роботи, демонструє критичне та самокритичне мислення. Засвоює нову фахову інформацію, оцінює й представляє власний досвід, аналізує й застосовує досвід колег. Аргументує управлінські рішення для вирішення проблем, які виникають в роботі суб'єктів фізичної культури і спорту. Використовує нормативні та правові акти, що регламентують професійну діяльність. Спрямовує зусилля на підвищення кваліфікації і безперервний професійний розвиток у сфері фізкультурно-спортивної реабілітації. Бере участь у проведених семінарах, тренінгах, конференціях з питань фізичної культури, здорового способу життя, фізкультурно-спортивної реабілітації осіб з інвалідністю, адаптивної фізичної культури і спорту.

Фізкультурно-спортивний реабілітолог.

Розв'язує задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері фізичної культури і спорту. Складає індивідуальний план надання послуги із фізкультурно-спортивної реабілітації, подає інформацію про заходи, що проводяться під час надання послуг із фізкультурно-спортивної реабілітації, вказує на періодичність і термін виконання цих заходів, аналізує результати надання послуги із фізкультурно-спортивної реабілітації та виконання індивідуального плану. Визначає ступінь індивідуальних потреб отримувача послуги із фізкультурно-спортивної реабілітації та приймає рішення про надання такої послуги. Веде відповідну документацію про хід виконання індивідуального плану надання послуги із фізкультурно-спортивної реабілітації. Інформує отримувача послуги із фізкультурно-спортивної реабілітації про зміст, порядок та умови її надання. Надає послуги із фізкультурно-спортивної реабілітації, застосовує індивідуальний підхід і враховує фізичний та психічний стан отримувача такої послуги. Демонструє розуміння використовувати міжнародну класифікацію функціонування, обмежень життєдіяльності та здоров'я для оцінювання ефективності фізкультурно-спортивної реабілітації. Аналізує особливості, протиріччя та перспективи розвитку сучасної сфери фізичної культури і спорту, критично осмислює проблеми у галузі та на межі галузей знань. Приймає ефективні рішення щодо розв'язання проблем у сфері фізичної культури та спорту, генерує та порівнює альтернативи, оцінює ризики та ресурсні потреби. Вільно обговорює результати професійної діяльності, досліджень та інноваційних проєктів у сфері фізичної культури та спорту державною та іноземною мовами усно і письмово. Зрозуміло і недвозначно доносить власні знання, висновки та аргументацію з питань фізичної культури та спорту до фахівців і нефахівців, зокрема до осіб, які навчаються. Розробляє і викладає навчальні дисципліни, пов'язані з фізкультурно-спортивною реабілітацією, у закладах вищої освіти. Відшукує необхідну інформацію у науковій літературі, базах даних, інших джерелах, аналізує та оцінює цю інформацію. Застосовує сучасні цифрові технології та спеціалізоване програмне забезпечення, методи статистичного аналізу даних для розв'язання складних завдань. Організовує ефективну роботу колективу, спрямовану на досягнення визначених цілей з урахуванням соціальних, економічних, правових та етичних аспектів. Розробляє та реалізовує наукові і прикладні проєкти, спрямовані на розв'язання проблем інноваційного характеру у сфері фізичної культури і спорту, а також дотичні до неї міждисциплінарні проєкти. Впроваджує у практичну діяльність результати наукових досліджень, спрямованих на вирішення прикладних завдань у сфері фізичної культури і спорту.

Розробляє персональні програми фізкультурно-спортивної реабілітації для осіб різного віку, статі і фізичного стану. Застосовує теоретичні положення менеджменту та маркетингу, прикладне програмне забезпечення та інформаційно-комунікативні технології для розв'язання конкретних задач у сфері фізкультурно-спортивної реабілітації. Оцінює ризики та враховує різні види відповідальності при виборі альтернатив вирішення практичних завдань професійної діяльності у сфері фізичної культури і спорту, зокрема у сфері фізкультурно-спортивної реабілітації.

Використовує традиційні та розробляє нові технології відновлення та профілактики порушень функцій організму людини засобами фізкультурно-спортивної реабілітації, у тому числі ветеранів війни та членів їх сімей, сімей загиблих (померлих) ветеранів війни, що реалізується через своєчасність, безперервність та комплексність відновлювальних заходів.

Разом з працівниками Міністерства у справах ветеранів України демонструє здатність до залучення ветеранів війни та членів їх сімей, сімей загиблих (померлих) ветеранів війни до заходів фізкультурно-спортивної реабілітації, ресоціалізації, здобуття нових знань та компетентностей для забезпечення власної економічної самостійності, перетворення здорового способу життя у повсякденну практику.

У співпраці з фахівцями центрів комплексної реабілітації для дітей і молоді з інвалідністю демонструє здатність проводити фізкультурно-спортивну реабілітацію осіб з інвалідністю різного віку та різними патологічними процесами та порушеннями.

Разом з працівниками системи закладів фізичної культури і спорту осіб з інвалідністю «Інваспорт» бере участь у плануванні засобів фізкультурно-спортивної реабілітації спортсменів з інвалідністю для суттєвого підвищення результативності їх відновлювання після травм і захворювань. Співпрацює з працівниками системи закладів фізичної культури і спорту осіб з інвалідністю «Інваспорт», щодо залучення осіб з інвалідністю та їх супроводу для участі у фізкультурно-спортивних і реабілітаційних заходах серед осіб з інвалідністю з ураженнями опорно-рухового апарату, порушеннями зору, слуху, розумового і фізичного розвитку та різних вікових груп.

Приймає рішення у складних і невизначених умовах у сфері фізкультурно-спортивної реабілітації на основі аналізу результатів діагностики медичних, психологічних, біомеханічних та фізіологічних показників і стану моторики осіб різного віку і статі. Описує компоненти успішного працевлаштування у сфері фізкультурно-спортивної реабілітації та формування іміджу професіоналу у цій сфері. Розробляє та організовує заходи з популяризації серед різних груп

населення сучасних знань про окремі напрями застосування заходів фізичної культури і спорту, зокрема у сфері фізкультурно-спортивної реабілітації. Використовує сучасні вітчизняні та іншомовні методи самоосвіти, самовдосконалення та самореалізації.

Висновки. Поступ науки й техніки, соціально-економічні та культурні зміни в соціумі актуалізують завдання підготовки висококваліфікованих фахівців фізкультурно-спортивної реабілітації. Вважаємо, що пошук оптимальних шляхів ефективної підготовки фахівців із достатнім рівнем конкурентоспроможності на ринку праці у сфері фізкультурно-спортивної реабілітації постає однією з найважливіших проблем сучасної системи вищої освіти.

Перспективи подальших досліджень вбачаємо в сприянні внесенню змін у Довідник кваліфікаційних характеристик працівників, Випуск 85 «Спортивна діяльність», затверджений Наказом Міністерства молоді та спорту України від 28.10.2016 № 4080, з метою здійснення послідовної державної політики, визначення нормативів кадрового забезпечення сфери фізкультурно-спортивної реабілітації.

Література

1. Закон України «Про фізичну культуру і спорт» Access mode: URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text>
2. Кашуба В., Носова Н., Гончарова Н. «Фізкультурно-спортивна реабілітація» – сучасний тренд наукових досліджень. *Біомеханіка спорту, оздоровчої рухової активності, фізичної терапії та ерготерапії: актуальні проблеми, інноваційні проєкти та тренди*: матеріали I Всеукраїнської електронної науково-практичної конференції з міжнародною участю (м. Київ, 25 травня 2021 р.) НУФВСУ. Київ, 2021. С. 118-122. DOI: <https://uni-sport.edu.ua/content/naukovi-konferenciyi-ta-seminary>
3. Приступа Є. Н. Жарська Н. В., Бріскін Ю. А., Вовканич А. С. Фізкультурно-спортивна реабілітація у системі галузевих соціальних практик. *Український журнал медицини, біології та спорту*. 2022, 7(4): 163–169. DOI: <https://uni-sport.edu.ua/content/naukovi-konferenciyi-ta-seminary>
4. Фізкультурно-спортивна реабілітація осіб із порушенням біомеханіки просторової організації тіла : навч. посіб.: у 2 ч. Ч. 1 / А. І. Альошина, В. О. Кашуба, С. М. Афанасьєв та ін. Луцьк : Вежа-Друк, 2023. 480 с.

References

1. Zakon Ukrainy "Pro fizychnu kulturu i sport" Access mode: URL : <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3808-12#Text>
2. Kashuba V., Nosova N., Honcharova N. (2021) "Fizkulturno-sportyvna reabilitatsiia" – suchasnyi trend naukovykh doslidzhen. *Biomekhanika sportu, ozdorovchoi rukhovoї aktyvnosti, fizychnoi terapiї ta erhoterapiї: aktualni problemy, innovatsiini proiekty ta trendy*. Kyiv, 2021. 118–122. DOI: <https://uni-sport.edu.ua/content/naukovi-konferenciyi-ta-seminary>
3. Prystupa Ye. N., Zharska N. V., Briskin Yu. A., Vovkanych A. S. (2022) Physical Culture and Sports Rehabilitation in the System of Industry Social Practices *Ukrainian Journal of Medicine, Biology and Sport*. 2022, 7(4): 163–169. Access mode: DOI: <https://uni-sport.edu.ua/content/naukovi-konferenciyi-ta-seminary> (Ukrainian).
4. Fizkulturno-sportyvna reabilitatsiia osib iz porushenniam biomekhaniky prostorovoї orhanizatsii tila : navch. posib.: Ch. 1. A. I. Aloshyna, V. O. Kashuba, S. M. Afanasiev ta in. Lutsk : Vezha-Druk, 2023. 480.

DOI 10.31392/UDU-nc.series15.2023.12(172).13

Дьоміна Ж.Г.

<https://orcid.org/0000-0002-8315-6590>

професор кафедри теорії і методики фізичного виховання
кандидат педагогічних наук, доцент

Омельчук О.В.,

<https://orcid.org/0000-0003-1771-730X>

доцент кафедри здоров'язбережувальної освіти
та фізичної рекреації, кандидат педагогічних наук, доцент
УДУ імені Михайла Драгоманова (м. Київ)

ФЕНОМЕН СТРЕСОСТІЙКОСТІ ЯК ПРОВІДНОГО ЧИННИКА ЗБЕРЕЖЕННЯ ЗДОРОВ'Я УЧНІВСЬКОЇ МОЛОДІ

Автори статті наголошують, що сьогодні вивчення феномену стресостійкості набуває міждисциплінарного характеру, а стрес та стресостійкість є предметом дослідження науковців різних галузей: медиків, психологів, педагогів, біологів, соціологів та ін.

Метою роботи є здійснити теоретичний контент-аналіз феномену стресостійкості як чинника збереження здоров'я школярів.

Вказано, що сучасними науковцями активно вивчається феномен стійкості до стресу та існує низка дефініцій поняття «стресостійкість». Зазначено, що стресостійкість є процесом і результатом успішної адаптації до важких або складних життєвих обставин, особливо через розумову, емоційну та поведінкову гнучкість і адаптацію до зовнішніх і внутрішніх вимог. На цю якість особистості школярів впливають різні фактори: когнітивні, особистісні та природжені, а також середовище та досвід. Досліджено фактори, що впливають на стресостійкість учнівської молоді; узагальнено основні характеристики стресостійкості особистості **Висновки:** Феномен стресостійкості привертає увагу сучасних дослідників в Україні та світі. Стресостійкість – це сукупність особистих якостей, що